

جغرافیا

استان تهران به مرکزیت شهر تهران، با وسعتی حدود 12,981 کیلومتر مربع بین 34 تا 36/5 درجه عرض شمالی و 50 تا 53 درجه طول شرقی واقع شده است. این استان از شمال به استان مازندران، از جنوب به استان قم، از جنوب غربی به استان مرکزی، از غرب به استان البرز و از شرق به استان سمنان محدود است. جمعیت این استان طبق سرشماری سال 1395 بالغ بر 13,267,637 نفر بوده است که 12,452,230 در نقاط شهری و 814,698 در نقاط روستایی ساکن هستند. مرکز این استان شهر تهران است.

اولین قانون تقسیمات کشوری در سال 1325 هجری قمری (1285 هجری شمسی) به تصویب رسید و طبق آن سرزمین ایران به چهار ایالت تقسیم شد و در اصلاحیه ای که در همان سال اعلام شد، تهران دارالخلافه اعلام گردید.

طبق تقسیمات کشوری آبان 1316 هجری شمسی، کشور ایران به شش استان تقسیم گردید که تهران در استان شمال که شامل 13 شهرستان بود قرار گرفت.

در اصلاحیه ای که در دی ماه همان سال صورت گرفت، کشور به 10 استان تقسیم شد و شهرستان تهران جزئی از استان دوم شد. در تقسیمات سال 1321، تهران خود به استانی مستقل تبدیل گردید. با ایجاد تغییراتی گسترده در سال 1335 هجری شمسی، تهداد استان ها به 13 رسید و شهرستان تهران به همراه 6 شهرستان دیگر، استان مرکزی را تشکیل دادند که شهر تهران مرکز آن بود. سرانجام در آبان سال 1357 استان تهران به مرکزیت شهر تهران ایجاد گردید.

در جلسه هیئت دولت در تاریخ 12 بهمن سال 1388، لایحه تأسیس استان البرز تصویب و به مجلس شورای اسلامی فرستاده شد.

و در ادامه با تصویب نمایندگان مجلس شورای اسلامی در تاریخ 7/4/1389 شهرستان های کرج، ساوجبلاغ به مرکزیت هشتگرد و نظرآباد از استان تهران جدا شد. 16 شهرستان ری، قدس، شهریار، ورامین، دماوند، فیروزکوه، شمیرانات، اسلام شهر، ملارد، بهارستان، پردیس، تهران، رباط کریم، پاکدشت، پیشوا و قرچک از مراکز جمعیتی مهم استان هستند.

شهرستان	نام	جمعیت	تعداد بخش	تعداد شهر	مرکز	جمعیت مرکز نسبت به کل شهرستان
1	شهرستان اسلامشهر	548,620 نفر	3 بخش	3 شهر	اسلامشهر	448,129 نفر 81,68%
2	شهرستان بهارستان	523,636 نفر	2 بخش	3 شهر	گلستان	259,480 نفر 49,55%
3	شهرستان پاکدشت	750,966 نفر	2 بخش	2 شهر	پاکدشت	706,490 نفر 90,07%
4	شهرستان پردیس	269,060 نفر	2 بخش	2 شهر	پردیس	73,363 نفر 27,27%
5	شهرستان پیشوا	75,750 نفر	2 بخش	1 شهر	پیشوا	59,184 نفر 78,13%
6	شهرستان تهران	8,737,510 نفر	3 بخش	1 شهر	تهران	8,693,706 نفر 99,50%
7	شهرستان دماوند	125,480 نفر	2 بخش	5 شهر	دماوند	48,380 نفر 38,56%
8	شهرستان رباط کریم	195,917 نفر	1 بخش	3 شهر	رباط کریم	78,097 نفر 39,86%
9	شهرستان ری	349,700 نفر	5 بخش	4 شهر	شهر ری	297,711 نفر 79,99%
10	شهرستان شمیرانات	47,279 نفر	2 بخش	4 شهر	شمیران	37,778 نفر 79,90%
11	شهرستان شهریار	744,210 نفر	1 بخش	7 شهر	شهریار	249,473 نفر 33,52%
12	شهرستان قدس	663,290 نفر	1 بخش	1 شهر	شهر قدس	397,153 نفر 59,88%
13	شهرستان قرچک	300,000 نفر	1 بخش	1 شهر	قرچک	269,138 نفر 89,71%

14	شهرستان فیروزکوه	33,558 نفر	2 بخش	2 شهر	فیروزکوه	17,453 نفر	52/01%
15	شهرستان ملارد	377,292 نفر	1 بخش	2 شهر	ملارد	281,027 نفر	74/49%
16	شهرستان ورامین	468,349 نفر	2 بخش	2 شهر	ورامین	218,991 نفر	46/76%

استان تهران با بیش از 13 میلیون نفر جمعیت، 19 درصد جمعیت کل کشور را در خود جای داده است. از این میزان 12، 252 هزار نفر در مناطق شهری و 1، 161 هزار نفر در مناطق روستایی آن ساکن هستند. 6/63 درصد از جمعیت شهری استان تهران در شهر تهران و 3/11 درصد آن در شهرستان کرج و مابقی در حدود 50 شهر دیگر استان ساکن هستند. رشد جمعیت شهر تهران 1/4 درصد است که در مقایسه با دهه قبل اندکی افزایش یافته است. میان شهرهای استان تهران، شهریار با 8/16 درصد رشد سالیانه، در مقام اول رشد قرار دارد و ملارد با 10 درصد و پاکدشت با 9/9 درصد و صفادشت با 8/8 درصد رشد سالانه در مقام های بعدی قرار دارند. در طول دهه 1385-1375 ده شهر به شهرهای استان تهران اضافه شده اند که بزرگ ترین آنها شهرهای اندیشه، صالح آباد و باغستان و نصیرآباد با 75 هزار، 54 هزار، 52 هزار، 23 هزار نفر و کوچک ترین آنها شهر ارجمند با 1700 نفر بوده است. استان تهران امروزه دارای 16 شهرستان، 42 شهر و 78 دهستان است.